

Člověk a supervesmír

Ačkoliv se člověk (stejně jako každý živý tvor) nerodí z „ničeho“ a má proto vždycky již některé vztahy ke svému (přinejmenším nejbližšímu) okolí či prostředí již nějak navázány, musí se přece jen nějak do „svého světa“ postupně zapojovat, tj musí si budovat své vztahy ke svému zprvu nejbližšímu „osvětí“, které však nadále nabývá co do složitosti. Kojenec si musí budovat své aktivní vztahy k matce, později k dalším členům rodiny, ale také ke svému novému prostředí, které může být v něčem velmi příhodné, ale někdy i v něčem nepříhodné. V průběhu dalšího vývoje své osvětí musí rozšiřovat také směrem do okolních poměrů a událostí. Teprve většinou až ve škole do dozvídá o tom, v které městě (nebo vesnici) vlastně žije, v které zemi, posléze i na kterém kontinentě a nakonec – ovšem to už v nové době – na které a jaké planetě ve sluneční soustavě. A dříve nebo později si začne samo klást otázku, jaké je konkrétně jeho vlastní místo v takto chápaném světě, který už aspoň v jeho vědomí daleko přesahuje prakticky více či méně zvládaný životní prostor, do něhož je jaksi „zasazen“ a s nímž je nesčerným vztahy a pouty nezbytně spjat. To vše s sebou přináší zajisté jakousi základní nejistotu, která je za pomoci druhých lidí a širšího společenství oslabována a přemáhána hlavně prostřednictvím jazyka a narativity. V dřívějších dobách tu dosahoval významné úlohy mýtus a mytologie, později různá náboženství a v poslední době se mimořádného významu dostává poznatků vědeckým. A tu se dostavuje nová nejistota spolu s tím, jak se ve vědách prosazoval a ještě stále prosazuje ona zvláštní takřka anomálie, která svět vědecky chápe a interpretuje jakoby pouze věcně, předmětně, tedy jako kdyby člověka samého nebylo. Problém opětovného zapojení člověka do rámce světa také v jeho vědomí a v jeho seběvědomí se dostává do obrovských potíží zejména od té doby, kdy se začíná o světě mluvit jako o Vesmíru či dokonce Megavesmíru o prostorových i časových dimenzích naprosto vybočujících nejen z roviny lidské každodennosti, ale dokonce i z roviny možné představitivosti a možného rozumného chápání. Věda (rozumí se přírodní věda) posunula neuvěřitelným tempem obraz kosmu a zejména jeho mezí (pokud vůbec nějaké meze má) mimo dosah i nejabstraktnějších výpočtů a nechává posléze člověka na pochybách, má-li sám anebo dokonce celé lidstvo, celá pozemská příroda opravdu nějaké „své“ místo v onom nepředstavitelném megavesmíru, o jehož „smyslu“ rovněž narůstají nejvážnější pochybnosti. To by sice bylo možno vysvětlit nějakými mylnými myšlenkovými předpoklady a prostředky rozšířených zejména přírodních věd, ale chyběla by tu nadále jakákoli myšlenka „náhradní“. Člověk potřebuje vědět, zda je pouhou náhodou ve vesmíru, anebo zda jeho život má nějaký smysl, který by nebyl pouhým omylem a zdáním, pouhým výmyslem, snad užitečným či dokonce pro člověka nezbytným, nicméně falešným. V této situaci se zdá, že rozhodující význam tu bude mít správné chápání toho, co je pravé, pravdivé a vskutku správné všeobecně a univerzálně – nepředmětná Pravda.

(Písek, 170914-1.)